

МИСТЕЦТВО

Віднайдено рукописи нашого діяспорного поета

Марія Климчак

Творчість українського поета Матвія Костишина маловідома і практично не досліджена. Він народився 10 серпня 1888 року в селі Дегова на Рогатинщині (Західна Україна), помер 16 лютого 1976 року в Линбруку (США). В Альманасі Українського Народного Союзу за 1936 рік про нього сказано: «... Відкликується на всяку національну подію, на всяке національне свято. Це наче офіційний поет української імміграції».

Газета „Свобода” вмістила на своїх шпальтах понад 200 віршів, написаних М. Костишином у різні роки, як поетичний відгук на події в Україні і світі. Його звернення до читача неодноразово друкували різні діяспорні видання. Відомість йому принесли не лише вірші, а й активна громадська діяльність: 43 роки він працював секретарем 160-го Відділу УНСоюзу.

Ще перед Першою світовою війною М. Костишин виїхав з України до Канади, дещо згодом переїхав до Америки. Тут одружив-

ся з Теклею Станичою-Лисою, емігранткою з Галичини (село Дуліби на Стрийщині). Разом виховували чотирьох дітей: Марію, Ольгу, Володимира і Богдана. Це ті скупі відомості, котрі можна довідатися з залишених у пресі згадок.

Глибше осмислити, якими дорогами торовано творчість народного поета М. Костишина, допоможуть три томи авторських рукописів, які зберігаються в Українському Національному музеї в Чикаго.

Відшукати їх, відкрити, перечитати і зробити крок до повернен-

ня в історію української літератури імені ще одного сина України спонукав лист в електронній скриньці від онуки поета Діани Костишин з Індіанополісу. На першу ж одержану відповідь про віднайдені дідові твори вона приїхала до музею.

Згодом надійшов лист з міста Шарлот, що у штаті Нью-Йорк, від сина Богдана. У свої 86 років почуває себе по-особливому щасливим від того, що пошуки батькових рукописів, які велися ним від 1976

(Закінчення на стор. 18)

Слово про видатного українського скульптора

Надія Дейчаківська

24 листопада минає п'ять років від смерті унікального скульптора Григорія Пецуха – одного з найвідоміших мистців у Польщі. Він народився в 1923 році в селі Фльоринка, на заході Лемківщини, в тіні Кичери. Тут минало його дитинство, тут допомагав він дідові й татові, які були паламарями, тримати порядок в церкві. Юнаком він був насильно вивезений в Німеччину на тяжкі роботи.

У 1988 році, подорожуючи Лемківщиною, мені пощастило відвідати Г. Пецуха, що жив і працював тоді у гірському містечку Закопане, де є знама школа різьби „Школа Кенара”, у якій він понад 20 років навчав молоді кадри різьбарів. Привітний, гостинний, скромний і наче трішки сумний, запросив мене до своєї робітні, а відтак до своєї господи, де я познайомилася з його дружиною і сином.

Я була зовсім зачарована його роботами, виконаними з груші, вільхи, липи, сосни і дуба. Але більшість його творів роблять враження, наче б вони були з граніту чи бронзи. Такого ефекту мало хто добирався, і тому скульптори покидали дерево як матеріал праці.

Коли пояснював Г. Пецух свій

стиль, то зачинав: „Мої різьби ростуть в лісі”. Своїх творів він не видумував і не малював на папері, а радше сама властивість дерева підказувала йому тему. Його скульптури випромінюють якийсь прадавній примітивізм, свідомо створений, щоб висловити свій первісний зв'язок з природою.

Григорій Пецух. „Ангел-охоронець”. 1986 рік.

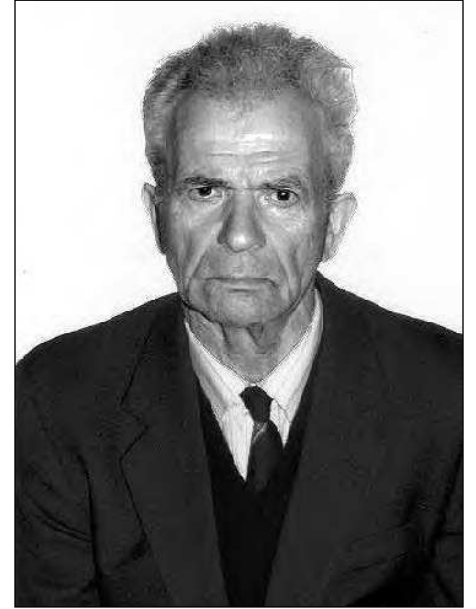
Зображення не викінчені в деталях – вони схоплені лінією, і різьба немов би рубана сокирою. Його оригінальний стиль – зображення сили природи найпростішими технічними засобами. Позбувшись ознак реальності, він доходить майже до абстракції, і тому ті твори експресивні, могутні.

Доволі великий відсоток творів присвячені темі родини і материнства. „Сім'я, – говорив мистець, – це основна цілісна частка, від якої залежить здорове функціонування людського роду”.

Г. Пецух закінчив Варшавську академію мистецтв у 1955 році, але відкинув традиційні схеми і не намагався догодити глядачеві. У нього – власний творчий почерк.

Твори Г. Пецуха сьогодні є в чотирьох найповажніших музеях Польщі. Він мав близько 100 виставок не лиш у Польщі, Австрії, Угорщині, Голандії, Швеції, Норвегії, Франції й інших країнах. На жаль, з його спадщиною не обізнаний український глядач, і тому часто його представляють як польського мистця.

Г. Пецух ніколи не приховував свого українського походження. Сам він так сказав, відвідуючи у 1965 році Київ: „Приїзду до Києва я чекав з особливим нетерпінням. Справа в тому, що я – українець,

Григорій Пецух.

хоча народився і живу, як і мої батьки, лемки, в Польщі. Тому я щасливий, що тепер особисто зустрівся з українським мистецтвом, яке знав тільки з книжок, журналів й підручників”.

„Лемківську душу, долотом витяту, в дерево закліту взріла”, – записала українська поетеса Олена Дуць у пам'яткову книгу на виставці в Закопаному в 1987 році з нагоди 30-ліття творчості мистця, де було експоновано 102 різьби.

Клівленд

40 різьблених картин М. Старова на виставці

Олександр Костирко

ЧЕРКАСИ. – Микола Старов за професією – будівельник. Змалку відвідував гурток художньо-

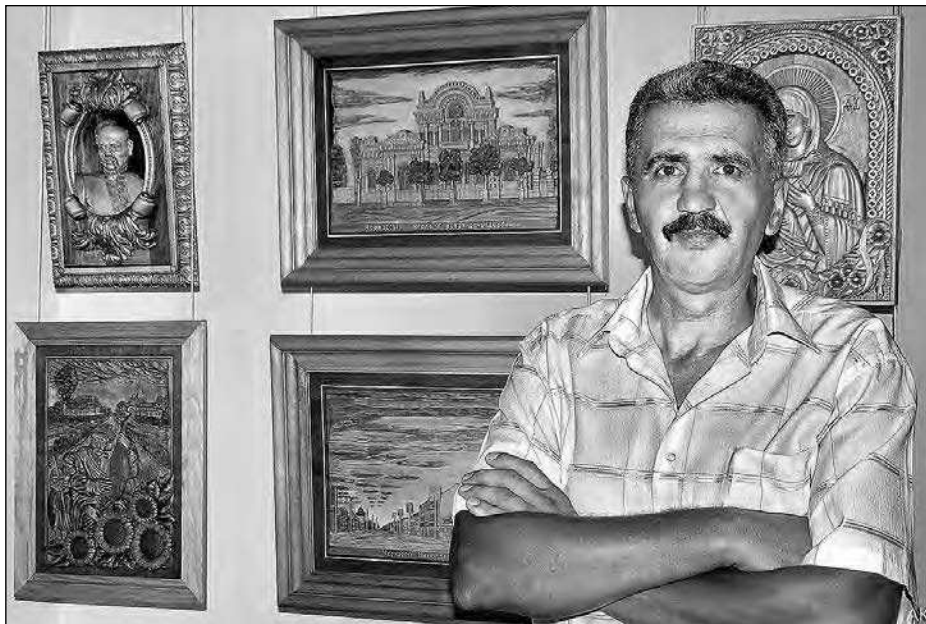
го мистецтва. Разом з учнями побував на виставці в Черкаському художньому музеї, де вперше побачив картини, вирізані на дереві. Відтоді і захопився цим

видом мистецтва.

Різьбив квіти, портрети людей, краєвиди. Починаючи з 2007 року, вже має понад 40 картин. Це види старих Черкас, Києва,

картини на релігійні теми. Вирішив в своїх картинах розкрити історію українського козацтва.

Виставка М. Старова відкрилася 23 червня в художньому музеї.

Микола Старов. (Фото: Олександр Костирко)

Різьблені картини Миколи Старова.

